

Feraut, fi S. XIII, d'altra banda el port. sept. *taroco*, *taroca* 'tros de fusta', 'esclop' (Fig.). La terminació d'aquest acaba d'orientar-nos cap al nom de l'antic tipus de joc de cartes, conegut en it. per *tarocchi*, fr. *tarots*, angl. *tarot*. Aquí tenim un mot important, des del moment que ja està documentat en diverses llengües i fa centenars d'anys.

Segons el dicc. d'Oxford (N. E. D.) els *tarocchi* italians ja es coneixerien en el S. XIV. No sé si aquesta data del S. XIV està ben comprovada, i no és una afirmació indirecta, però en tot cas sí que hi ha molta documentació del *tarocchi* en autors italians ben coneguts, ja en el S. XVI Varchi, c. 1560, Cecchi 1570, Garzoni 1585, el *Malmanite* 1650, i bastants més (Tommaso); en anglès des de 1598, en francès ja en Rabelais (1534); i el derivat *taroté* indicant el colorit que donaven a aquestes grosses cartes, des de 1642, Littré, que en dóna detallades descripcions del S. XIX, en dóna cites del S. XVI, que relacionen els *tarots* d'una banda amb els bastons o 'bastos', d'altra banda expliquen que el *tarot* és pròpiament la carta que les «barrota» totes: «l'inventeur des chartes italiennes --- au jeu appelé *taraut* meist les deniers et les bastons au combat --- et a donné le plus honorable lieu au *sot*, ainsi que nous à l'as, que nous devons appeler *narr*» (com els alemanys) Charles Étienne; i «les autres le *tarot* aiment à manier» Gaucher, com si digués 'a manejar el garrot o barrot'.

Els autors citats declaren que és una paraula d'origen desconegut (dicc. d'Oxford, Littré, Bloch etc., Prati ni tan sols gosa parlar-ne); però em sembla que tant el cos del mot com la connexió amb el *zoquete* cast., i amb els bastos i barrot, ens inviten a cercar-li l'origen junt amb el grup de mots que discutim. Pot ser-ne un antic paral·lel francès o italià; i ni tan sols es pot descartar que, contra les aparences filològiques, sigui manllevat del cat. *tarot*, puix que és de Catalunya d'on s'ha demostrat provinent, almenys en gran part, el joc de cartes; i el terme *näip* > cast. *NAIPE* (DCEC/DECH) i l'it. ant. *näibo* són manlleus del català.

En fi, tot aquest conjunt ens invita a relacionar amb el cast. *TARUGO* i la seva família celtoide. En castellà aquest mot està documentat, molt i bé, des de 1386, amb els sentits de 'clavilla', 'petit tascó', 'tac', «zoquete»; igual en portuguès i gallec, *tarucu* ast. I en el DCEC/DECH vaig posar-lo en relació amb el fr. *taranche*, oc. dial. *tarenco*, i amb el b. ll. antic, certament gàlic *TARINCA* 'pern de ferro' (cap al Ss. VIII-IX), que correspon a l'irl. mj. *tairnge* «clavus» 'tac', 'clau'. Així com *tarugo* sembla contenir el sufix cèltic -ŪC-, en alternança amb l'-INCA de *TARINCA*, i hi ha *TAR-ATRUM* (cast. *taladro*, oc. *taraire*), i fins un *tarouire* de Vaulclusa, «trique» (TDF); en fi *T-RANCA* (cast. *tranca*) amb vocalisme radical zero; potser també hi hagué derivats en -OCCO- o -OTTO- (igualmente sufixos cèltics) als quals correspondrien *tarot*, *tarocco* etc. Car des de la idea de 'clavilla' a la de 'tasconet', 'bocí de fusta' el pas és ben possible i fàcil.

La meua conclusió, però, és que tot aquest grup de

mots està necessitat de molt més estudi i documentació, per evitar que siguem víctimes d'enganyoses coincidències.

Amb una altra terminació *tarut* 'canonet' PBertrana. *Taruta* mall. 'canonet', 'testarut', 'senderi' (AlcM) i 'turonet' en la terminació dels quals deu haver intervingut la influència de *canut*. *Tarutar* (cf. *destarotar*, supra).

¹ Documentat en escr. Renaix. des de c. 1870, i no registrats fins a Vogel (1911); però és infundat entendre 'pertorbat' com «verrückt» ('dement') com fa ell. La variant *destirotat* d'Eivissa no deu tenir més importància que una contaminació d'*estirat*, *estireganyat*. La primera dada que en conec és «no sé per què sa presència en lo ball va *destarotar-me*», Pons i Mass. (*Colla del Carrer* XVI, 185). Com que aquí realment es tracta d'una forma de marxar (ballant), tenint també en compte el que veurem a *TROTAR* sobre el *trotar d'arlot* segurament la cosa més raonable és admetre que primer es diria **destrotar* 'fer avançar a mal trot', i sumant-s'hi *destarotar* 'trencar el tarot d'un atuell', quedà *destarotar* 'pertorbar, desconcertat'.

Tarot-lirot, V. *taralla*

TARQUIM, 'llot', val., d'origen àrab, probablement d'un àr. hispànic **tarkim* 'amuntegament de llot', derivat de l'àr. *rakam* 'apilotar'. □ 1.ª doc.: c. 1420.

Andreu Febrer en la seva traducció de Dante: «Com les ranes, denant a la nemica / serpent, en sus de l'aigua fugen totes, / fins qu'e'l *tarquim*, bax, cascuna s'<a>fica» on l'original porta «Come le rane, innanzi a la nemica / biscia, per l'acqua si dileguan tutte, / fin ch'a la terra ciascuna s'abbica, / vid'io più di mille anime distrutte / fuggir così dinanzi ad un ch'al passo / passava Stige ---» (*Inferno* IX, 78); un dels rars casos en què (fora de conservar *nemica*) fa una bona i original versió catalana, majorment notable perquè es creu que Febrer era vigatà i *tarquim* és quasi només valencià. Però era el temps del fort ascendent valencià en la nostra literatura, i havent servit al rei Martí, ell devia estar aleshores al servei del Magnànim i la seva cort, sobretot valenciana. Que ja era usual en el S. XIV podem deduir-lo del fet que ja apareix en els Furs de València (NCL I, 61).

Es sobretot per JRoig, que coneixem el mot, ben assegurada la -m per les seves rimes: «L'aygua abandona, / franca la dóna / l'alt cequier / a l'hereter / --- / sols pac mundatge / e l'escurim, / traga l *tarquim* / del seu portell / ---» (ben plasmat ambient dels regants de l'Horta); «qui, de no res, / féu tot quant és, / de verge lim, / terròs, *tarquim*, / féu l'hom: manant, / dient, parlant!»; «¿com doncs errà / qui del *tarquim* / de culpa y crim / nos deixà purs?»; i fins en plural: «sarmens elets / hi més Déu, nets, / portans dolçor / a la liquor / dels seus raïms: / fems ni *tarquims* / no hi hac mester» (*Spill*, 14804, 10926, 10867, 13496).